

Dosarul nr. 3ra-1558/18

Instanța de fond: Judecătoria Bălți, sediul Central – A. Roșca

Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți – I. Grosu, A. Garbuz, A. Ciobanu

## DECIZIE

05 decembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al  
Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul  
judecătorii

Tatiana Vieru  
Svetlana Filincova  
Nina Vascan  
Victor Burduh  
Maria Ghervas

examinând recursului, declarat de către Olimpia Ianțen,  
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Olimpia Ianțen  
împotriva Primăriei mun. Bălți cu privire la prelungirea termenului autorizației de  
construire,

împotriva deciziei din 28 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți, prin care s-a admis  
apelul declarat de către Primăria mun. Bălți, s-a casat hotărârea din 02 martie 2018 a  
Judecătoriei Bălți, sediul Central,

constată:

La 21 noiembrie 2017 Olimpia Ianțen a depus cerere de chemare în judecată  
împotriva Primăriei mun. Bălți cu privire la obligarea prelungirii termenului de  
executare a lucrărilor de construcție, indicate în autorizația de construire nr.152 din  
21 iulie 2014, eliberată pentru construcția garajului pe str. Ștefan cel Mare, 140 mun.  
Bălți cu 24 luni, încasarea prejudiciului material în sumă de 6 425 lei, prejudiciului  
moral în sumă de 10 000 lei și cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat, că la 21 iulie 2014 în baza dispoziției  
primarului mun. Bălți nr.454 i s-a eliberat autorizația de construire nr. 152 a garajului  
pe str. Ștefan cel Mare 140, mun. Bălți, pe un termen de 24 luni din momentul  
începerii construcției.

În baza autorizației date construcția a fost începută, însă nu a fost finalizată din  
cauza că la 12 august 2014 Inspekția de Stat în Construcții (în prezent Agenția pentru  
Supraveghere Tehnică) a sistat lucrările de construcție. Ulterior, prin hotărârea din  
02 iunie 2015 a Judecătoriei Bălți prescripția Agenției pentru Supraveghere Tehnică a  
fost anulată.

Reclamanta a menționat că după anularea prescripției nu i s-a permis continuarea  
lucrărilor de construcție a garajului din motivul că termenul de executare a lucrărilor,  
indicat în autorizație, a expirat. Astfel, la 28 septembrie 2017 s-a adresat la Primăria

mun. Bălți cu cerere de prelungire a termenului de executare a lucrărilor de construcție. La 20 octombrie 2017 Primăria mun. Bălți a refuzat în prelungirea termenului, indicând că este necesar să prezinte acordul autentificat al coproprietarilor terenului, interesele cărora pot fi atinse în procesul construcției garajului și exploatării lui.

Reclamanta a mai indicat că la momentul eliberării autorizației de construire nr.152 din 21 iulie 2014 a prezentat toate actele necesare, care sunt valabile și au servit temei de eliberare a autorizației. La caz, ea a solicitat doar prelungirea autorizației de construire.

Mai mult ca atât, unicul proprietar al terenului este statul, care și-a dat acordul prin dispoziția Primăriei mun. Bălți nr.454 din 21 iulie 2014. Potrivit procesului-verbal al adunării generale a CCL nr.100, mun. Bălți din 09 iunie 2013 i s-a permis construirea garajului pe terenul care se află în folosința CCL nr.100.

În opinia reclamantei nu există niciun obstacol legal ce ar împiedica Primăria mun. Bălți de a prelungi autorizația de construire nr.152 din 21 iulie 2014.

Reclamanta a menționat că prin acțiunile ilegale ale Primăriei mun. Bălți de refuz în prelungirea termenului autorizației de construire a suportat pierderi materiale, fiindcă materialele de construcție procurate s-au deteriorat pe perioada păstrării. Indică că a avut și suferințe morale ca urmare a refuzului eliberării autorizației de construire.

Prin hotărârea din 02 martie 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Central s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Olimpia Ianțen. S-a obligat Primăria mun. Bălți să prelungească termenul de executare a lucrărilor de construcție indicat în autorizația de construire nr.152 din 21 iulie 2014, eliberată pe numele Olimpiei Ianțen pentru construcția garajului pe str. Ștefan cel Mare 140, mun. Bălți, cu 24 luni, în rest acțiunea s-a respins ca nefondată. (f.d. 44, 48-51)

Prin decizia din 28 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul declarat de către Primăria mun. Bălți, s-a casat hotărârea din 02 martie 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Central, s-a emis o nouă hotărâre de respingere ca nefondată a acțiunii. (f.d. 68, 69-76)

La 17 septembrie 2018 Olimpia Ianțen a declarat recurs împotriva deciziei din 14 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți, solicitând casarea deciziei, cu emiterea unei noi hotărâri de menținere a hotărârii din 02 martie 2018 a Judecătoriei Bălți, sediul Central. (f.d. 81-87)

În motivarea cererii de recurs recurenta a invocat, că instanța de apel a interpretat în mod greșit legea și în acest sens a aplicat eronat normele de drept procedural și material, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei. Instanța de apel incorect a stabilit că autorizația de construire a expirat la 22 iulie 2016 și din acest motiv nu poate fi prelungită, ori din conținutul autorizației date nu rezultă ca ar avea un termen de valabilitate. În conținutul autorizației sunt indicate doar două termene: termenul de începere a construcției și durata executării lucrărilor, termeni care pot fi prelungiți, fapt ce nu a fost luat în considerație de instanța de apel. Mai mult ca atât, la examinarea apelului a participat un judecător care nu putea să participe, deoarece anterior a examinat cererea de apel cu privire la anularea prescripției nr.131 din 12 august 2014 de sistare a lucrărilor de construire, emisă de Agenția pentru Supraveghere Tehnică și care a admis apelul și i-a respins acțiunea sa. Indică că

anume din cauza sistării lucrărilor de construire a omis termenul acordat prin autorizarea de construire.

La 06 noiembrie 2018 Primăria mun. Bălți a depus referință, solicitând ca cererea de recurs declarată de către Olimpia Ianțen să fie respinsă ca fiind nefondată. (f.d. 101-102)

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Bălți a fost pronunțată la 28 iunie 2018, expediată participanților la proces, prin intermediul oficiului poștal la data de 18 iulie 2018, recepționată de Olimpia Ianțen și avocatul acesteia la 20 iulie 2018. (f.d.78, 79)

În aceste circumstanțe recursul, declarat la 17 septembrie 2018, se consideră depus în termen.

În conformitate cu art. 439, alin. (2) al Codului de procedură civilă după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție prin încheierea din 28 noiembrie 2018 a considerat recursul admisibil.

Articolul 441 Cod de procedură civilă stipulează că în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442, alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. c) Cod de procedură civilă instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Verificând cele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul depus de către Olimpia Ianțen întemeiat și care urmează să fie admis din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art.432 alin.(1) și (3), lit. a) părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei.

Această situație poate apărea atunci când, la examinarea cauzei, instanța de judecată a încălcat prevederile articolului 49 din Codul de procedură civilă sau au existat temeiurile prevăzute la articolele 50 și 51 din același cod, însă judecătorul ori completul de judecată nu s-au abținut de la judecată.

În conformitate cu prevederile art. 26, alin.(1) și (3) Cod de procedură civilă procesele civile se desfășoară pe principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale. Instanța care judecă cauza își păstrează imparțialitatea și

obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale cauzei.

Articolul 6 parag. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului impune ca un tribunal, care intră în sfera sa de aplicare, să fie independent și imparțial. De regulă, imparțialitatea se definește prin lipsa oricăror preferințe sau atitudini părtinitoare și poate fi analizată în diverse moduri. Conform jurisprudenței constante a Curții, existența imparțialității în sensul art. 6 parag. 1 trebuie să se stabilească în funcție de (I) un test subiectiv, în cadrul căruia trebuie să se țină seama de convingerile personale și comportamentul unui anumit judecător într-o anumită cauză; și (II) un test obiectiv, în cadrul căruia se stabilește dacă instanța în sine și, printre alte aspecte, componența acesteia, au oferit garanții suficiente pentru excluderea oricărui dubiu legitim în legătură cu imparțialitatea acesteia (a se vedea, inter alia, Fey v. Austria, 24 februarie 1993, parag. 28 și 30, Wettstein v. Elveția, 21 decembrie 2000, parag. 42, Volkov v. Ucraina, 9 ianuarie 2013, parag. 104).

Din materialele dosarului se constată că instanța de apel a judecat prezentă cauză cu încălcarea articolului 432 alin. (3) lit. a) din Codul de procedură civilă, ceea ce contravine articolului 26 alin. (3) din Codul de procedură civilă, implicit și dreptului la un proces echitabil, garantat de articolul 6 parag. 1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Instanța de recurs reține că prin dispoziția Primăriei mun. Bălți nr.454 din 21 iulie 2014 Olimpiei Ianțen i-a fost eliberată autorizația de construire nr.152 a unui garaj pe str. Ștefan cel Mare, 140 mun. Bălți, în care a fost instituit termenul de începere a lucrărilor de construcție 6 luni de la data eliberării autorizației.

La 12 august 2014 Agenția pentru Supraveghere Tehnică a emis prescripția nr.131, prin care a sistat valabilitatea autorizației de construire nr.152 din 21 iulie 2014.

Olimpia Ianțen la 18 septembrie 2014 a contestat în instanța de judecată prescripția nr.131 din 12 august 2014 a Agenției pentru Supraveghere Tehnică cu privire la sistarea valabilității autorizației de construire nr.152 din 21 iulie 2014.

Prin hotărârea din 16 octombrie 2015 a Judecătoriei Bălți acțiunea depusă de către Olimpia Ianțen a fost admisă, s-a anulat prescripția nr.131 din 12 august 2014.

Hotărârea din 16 octombrie 2015 a Judecătoriei Bălți a fost contestată cu apel de către Nadejda Ungureanu, Ghenadie Cucereavii, Cornelia Moscalu și Ala Amoașii.

Prin decizia din 07 iunie 2016 a Curții de Apel Bălți, adoptată de către completul de judecată în componența judecătorilor Eduard Ababei, Adriana Garbuz și Galina Polivenco, s-a admis apelul declarat de către Nadejda Ungureanu, Ghenadie Cucereavii, Cornelia Moscalu și Ala Amoașii, s-a casat hotărârea din 16 octombrie 2015 a Judecătoriei Bălți și s-a respins ca neîntemeiată acțiunea depusă de către Olimpia Ianțen, decizia fiind menținută prin încheierea din 19 octombrie 2016 a Curții Supreme de Justiție.

În consecutivitatea acțiunilor, la 21 noiembrie 2017, Olimpia Ianțen a depus cerere de chemare în judecată împotriva Primăriei mun. Bălți cu privire la obligarea prelungirii termenului de executare a lucrărilor de construcție, indicat în autorizația de construire nr.152 din 21 iulie 2014, eliberată pentru construcția garajului pe str. Ștefan cel Mare, 140 mun. Bălți cu 24 luni, încasarea prejudiciului material în sumă de 6 425 lei, prejudiciului moral în sumă de 10 000 lei și cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 02 martie 2018 a Judecătorei Bălți, sediul Central s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Olimpia Ianțen. S-a obligat Primăria mun. Bălți să prelungească termenul de executare a lucrărilor de construcție indicat în autorizația de construire nr.152 din 21 iulie 2014, eliberată pe numele Olimpiei Ianțen pentru construcția garajului pe str. Ștefan cel Mare 140, mun. Bălți, cu 24 luni, în rest acțiunea s-a respins ca nefondată.

Hotărârea din 02 martie 2018 a Judecătorei Bălți, sediul Central a fost contestată cu apel de către Primăria mun. Bălți.

Prin decizia din 28 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți, adoptată de către completul de judecată în componența judecătorilor Iulia Grosu, Adriana Garbuz și Andrian Ciobanu, s-a admis apelul declarat de către Primăria mun. Bălți, s-a casat hotărârea din 02 martie 2018 a Judecătorei Bălți, sediul Central, s-a emis o nouă hotărâre de respingere a acțiunii ca nefondată.

Colegiul lărgit reține că instanța de apel în motivarea deciziei contestate a menționat că termenul executării lucrărilor de construcție s-a prescris și nu mai poate fi prelungit, cu atât mai mult că autorizația de construire legal a fost sistată de Agenția pentru Supraveghere Tehnică și că sistarea valabilității autorizației de construire nr.152 din 21 iulie 2014 a format obiect de examinare în cadrul unui alt litigiu, finalizat cu încheierea din 19 octombrie 2016 a Curții Supreme de Justiție.

În recurs Olimpia Ianțen a invocat nelegalitatea compunerii completului de judecată pentru judecarea apelului depus de către Primăria mun. Bălți. A menționat că judecătorul instanței de apel Adriana Garbuz a participat atât la judecarea cererii de apel cu privire la ilegalitatea prescripției de sistare a lucrărilor de construcție cât și la examinarea cererii de apel privind prelungirea termenului de efectuare a lucrărilor. În ambele cauze acțiunile ei au fost respinse.

Instanța de recurs constată că judecătorul Curții de Apel Bălți Adriana Garbuz a făcut parte din completul de judecată, care a examinat apelul depus de către Nadejda Ungureanu, Ghenadie Cucereavîi, Cornelia Moscalu și Ala Amoașii împotriva hotărârii din 16 octombrie 2015 a Judecătorei Bălți, obiect al acțiunii fiind sistarea valabilității autorizației de construire nr.152 din 21 iulie 2014. Totodată, judecătorul instanței de apel Adriana Garbuz a făcut parte și din completul de judecată, care a examinat și apelul depus de către Primăria mun. Bălți împotriva hotărârii din 02 martie 2018 a Judecătorei Bălți, sediul Central care a avut ca obiect prelungirea termenul de executare a lucrărilor de construcție indicat în autorizația de construire nr.152 din 21 iulie 2014.

Prin urmare, judecătorul Curții de Apel Bălți Adriana Garbuz a participat în apel la examinarea ambelor cauze, care au avut ca obiect autorizația de construire nr.152 din 21 iulie 2014.

Această situație a ridicat dubii cu privire la respectarea dreptului recurenteii la un proces echitabil.

În practica Curții Europene aceste îndoieli depind, în mod concret, de circumstanțele cauzei și trebuie cercetate de la caz la caz. În special, Curtea a punctat că este necesar să se analizeze dacă legătura dintre problemele de fond din cauzele civile indicate mai sus sunt atât de apropiate, încât să existe dubii cu privire la imparțialitatea judecătorilor care participă la luarea deciziilor finale (Indra v. Slovacia, 1 februarie 2005, parag. 53 sau Hit D.D. Nova Gorica v. Slovenia, 5 iunie 2014, parag. 40).

Imparțialitatea poate fi apreciată sub diverse aspecte, distingându-se un demers subiectiv, ce tinde a determina ceea ce judecătorul gândește în forul interior într-o cauză anume și un demers obiectiv, cu scopul de a cerceta dacă acesta a oferit dar garanții suficiente pentru a exclude orice îndoială legitimă în privința sa. (Piersack v. Belgia, 01 octombrie 2005)

Colegiul lărgit constată că pe parcursul examinării cererii de apel depuse de către Primăria mun. Bălți la cazul dat, judecătorul Curții de Apel Bălți Andriana Garbuz nu și-a luat abținere, dar se constată și faptul că nici participanții la proces nu au depus declarație de recuzare împotriva acestora.

Cu toate acestea, instanța de recurs menționează că orice judecător în privința căruia există un motiv legitim de lipsă de imparțialitate trebuie să se retragă. Or, chiar și aparențele pot avea o anumită importanță sau, cu alte cuvinte, „nu trebuie doar să se facă dreptate, ci trebuie să se vadă că se face dreptate”. Este în joc încrederea pe care instanțele dintr-o societate democratică trebuie să o inspire publicului (De Cubber v. Belgia, 26 octombrie 1984, parag. 26). În consecință, sintetizând cele menționate, instanța opinează că lipsa abținerilor și declarațiilor de recuzare este importantă, dar nu este decisivă, iar ceea ce este esențial dacă aceste temeri pot fi considerate justificat obiective (Micallef v. Malta, 15 octombrie 2009, parag. 96)

Totodată, Colegiul lărgit reține că simpla circumstanță că un judecător să se fi pronunțat deja în cadrul unui alt proces pe același reclamant nu poate aduce, prin ea însăși, atingerea imparțialității judecătorului (Craxi v. Italia, 14 iunie 2001). Altă este situația, însă în care hotărârea anterioară conține referințe sau anticipări cu privire la litigii ce urmează a fi tranșate (Indra v. Solvacia, 01 februarie 2005).

La caz, există fapte pertinente și obiective care ar putea genera îndoieli justificate în ceea ce privește imparțialitatea completului Curții de Apel Bălți, fiind încadrate în temeiul prevăzut la art. 50 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă. Din această perspectivă, rezultă că participarea judecătorului Adriana Garbuz era problematică la examinarea prezentei spețe în ordine de apel, iar motivele constatate supra ridică dubii în partea ce ține de legalitatea deciziei adoptate.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel în contradicție cu normele de drept procedural a purces la examinarea cauzei în fond fără a pune întrebarea legalității formării completului.

Eroarea judiciară enunțată nu poate fi corectată de către instanța de recurs, fiind unul din temeiurile de trimitere a pricinii spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

Având în vedere că normele de drept procedural au un caracter absolut și imperativ pentru instanțele de judecată, iar încălcarea acestora atrage după sine casarea deciziei, instanța de recurs nu va analiza argumentele invocate în cererea de recurs, care vizează fondul cauzei. Această împrejurare, în sine, reprezintă o garanție împotriva unei eventuale prejudicieri a imparțialității și independenței instanței, care urmează să judece cauza în ordine de apel.

Prin urmare, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că decizia instanței de apel urmează a fi casată cu remiterea pricinii spre rejudecare în instanța de apel.

La rejudecarea pricinii instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând cauza, să emită o hotărâre întemeiată și legală, respectându-se drepturile părților la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Olimpia Ianțen.

Se casează decizia din 28 iunie 2018 a Curții de Apel Bălți, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Olimpia Ianțen împotriva Primăriei mun. Bălți cu privire la prelungirea termenului autorizației de construire, cu trimiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,  
judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Svetlana Filincova

Nina Vascan

Victor Burduh

Maria Ghervas